

Проведенные исследования институциональных основ и условий вертикальной интеграции в АПК показали, что их важнейшими элементами являются социальные институты. Социальные институты рассматриваются как совокупность норм, правил, условий появления и порядок функционирования общественных объединений. Изучение данной проблемы позволяет разделить социальные объединения в АПК на две категории: объединения физических лиц и объединения юридических лиц (рисунок 2).

Государство как институт должно выполнять возложенные на него обществом функции в области гарантии прав собственности, финансово-кредитной, информационной и др. поддержки АПК. Однако, формируя рыночные отношения, оно не создало систему их государственного регулирования, обеспечивающую гарантии и защиту прав, как сельскохозяйственных товаропроизводителей, так и сельского населения в целом. Анализируя закрепленные за государством функции управления АПК необходимо отметить, что оно неспособно эффективно их исполнять из-за отсутствия у него необходимых полномочий и соответствующего бюджета. В этих условиях особенно возрастает роль самоорганизующихся социальных институтов в структурировании взаимоотношений в процессе вертикальной интеграции в АПК.

На наш взгляд, функционирование подобных институтов, отвечающих, в первую очередь, интересам сельских собственников, как наименее организованных участников интеграции, должно сопровождаться формированием направлений и правил, регулирующих взаимосвязи заинтересованных лиц в процессе интеграции.

Развитие некоммерческого партнерства с государственными органами для представителей агробизнеса дает возможность создание благоприятного экономического климата, положительного общественного мнения и т.п. Для государственных структур – возможность влиять на социально-экономические процессы вертикальной интеграции АПК.

**Фисун Ирина, к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Семенова Ольга, асистент кафедри фінансів
Товмашенко Наталія, Чемерис Марина, студентки,
Полтавський університет економіки і торгівлі**

НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Загострення світової проблеми продовольчої безпеки та конкуренції сільськогосподарських товаровиробників на внутрішньому та міжнародному ринках вимагають суттєвого підвищення рівня розвитку АПК України та переходу підприємств аграрного сектора до досконаліших технологій управління ком-

плексом основних і допоміжних процесів галузі. Це зумовлює необхідність пошуку нових систем управління сільськогосподарськими підприємствами, що дали б змогу отримати максимальний ефект завдяки не лише оптимізації виробничої діяльності цих суб'єктів господарювання, а й завдяки їх взаємодії з суміжними учасниками в ланцюгах просування сільськогосподарської сировини та продукції її переробки.

Саме таким ефективним інструментом управління підприємствами АПК може стати концепція логістики, її теорія та методичні підходи, вироблені світовим і вітчизняним досвідом оптимізації матеріальних потоків у логістичних формуваннях. З огляду на це, на теперішній час актуальним є логістичний підхід щодо вирішення найважливіших проблем в галузі сільськогосподарського виробництва, що дозволяє вважати логістику ефективною концепцією управління аграрними підприємствами.

Питанням логістичної діяльності, зокрема і в галузі функціонування підприємств АПК, присвятили свої праці такі вітчизняні вчені-економисти як Білоусова О. М., Крикавський Є.В., Орленко О.В., Соколова О. Є., Струк Н.Р. та інші. Проте не всі аспекти цієї проблеми з'ясовані й дістали належне наукове обґрунтування. У першу чергу це стосується досліджень сутності економічної категорії «логістична інфраструктура» та управління нею як ефективного інструмента діяльності підприємств аграрного сектора економіки.

З огляду на вищезазначене, в сучасних умовах економічного розвитку України важливими є питання визначення можливості та доцільності логістичного управління розвитком аграрних підприємств та основних напрямів його застосування з урахуванням специфіки їх діяльності.

Метою статті є обґрунтування теоретичних і методичних засад та практичних аспектів логістичного управління розвитком сільськогосподарських підприємств в Україні

Проведені дослідження наукової та спеціальної літератури свідчать, що більшість економістів підкреслюють залежність ефективності функціонування підприємств від розвитку їх логістичної інфраструктури. Тобто підприємству для отримання більшого прибутку, заняття конкурентоспроможного місця на ринку товарів і послуг, необхідне застосування нового інструментарію господарювання – логістичної інфраструктури. При цьому, важливим є з'ясування сутності поняття «логістична інфраструктура».

Сутність економічної категорії «логістична інфраструктура» неодноразово розглядалася відомими вітчизняними науковцями. Зокрема, Крикавський Є.В. пропонує розглядати цю категорію як сукупність елементів, що виконують важливі логістичні завдання і забезпечують здійснення логістичних процесів. Він розглядає логістичну інфраструктуру, як цілісну систему управління (сукупність будівель, споруд з необхідним обладнанням для складування продукції, транспортні засоби, засоби пакування, засоби отримання, передачі та обробки інформації) [1]. Соколова О.Є. вважає, що «логістична інфраструктура» є цілісною господарською

системою утворення, транспортування, збору, складування, сертифікації та реалізації продукції суб'єкта господарювання, котра складається з двох взаємопов'язаних підсистем [2]. Отже, в загальному розумінні логістичну інфраструктуру підприємства можна розглядати як логістичну систему управління, котра обслуговує функціонування процесів закупівлі, зберігання, обробки, постачання та транспортування матеріального потоку до кінцевого споживача.

Доведено, що логістична інфраструктура підприємства забезпечує виконання низки важливих завдань, основними з яких є наступні:

- 1) складування продукції в складських спорудах;
- 2) переміщення продукції транспортними засобами;
- 3) забезпечення модернізації транспортних засобів та передачі інформації шляхом вдосконалення системи пакування продукції;
- 4) перетворення інформації логістичних процесів [1].

Під управлінням логістичною інфраструктурою підприємства будемо розуміти процес досягнення його цілей щодо ефективного забезпечення та обслуговування логістичних процесів та операцій на підприємстві. При цьому загальну систему управління логістичною інфраструктурою аграрного підприємства можна розглядати як сукупність двох співвідносних підсистем (рис. 1).

Рис. 1. Система управління логістичною інфраструктурою аграрних підприємств*

* Розроблено з використанням матеріалів джерела [2]

Представлена на рисунку 1 схема дозволяє визначити, що внутрішня підсистема управління логістичною інфраструктурою зумовлює використання інструментарію логістики у сфері матеріального забезпечення аграрних підприємств, їх основної діяльності через оптимізацію процесів закупівель основних засобів виробництва та інших матеріалів з метою створення або оновлення парку машин, обладнання, необхідних для виконання виробничого процесу відповідно до агротехнічних вимог, а також потрібних підприємству інвентарю, засобів обробки земель тощо. А також, вирішує проблему забезпечення підприємства професійними кадрами з управління логістичною інфраструктурою підприємства. Зовнішня підсистема управління логістичною інфраструктурою аграрного підприємства визначає стратегію збуту його продукції, прийняття рішень щодо використання складської або транзитної форми товаропостачання, а також визначає стратегію вибору відвантаження сільськогосподарської продукції.

Окремо в системі управління логістичної інфраструктури підприємства слід виділяти інформаційну логістичну систему, що забезпечує створення та функціонування інтегрованого центру обробки вхідної інформації, фактивне використання якої дає можливість своєчасно здійснювати обмін інформацією між підприємствами, що досить важливо при створенні ланцюгів збуту продукції підприємств АПК [3].

Проведені дослідження свідчать, що система управління логістичною інфраструктурою підприємств АПК забезпечує вирішення наступних проблем: вибір альтернатив стратегії розвитку логістичної інфраструктури; розрахунки показників ефективності її елементів; розподіл функцій, обов'язків, відповідальності працівників, котрі обслуговують логістичні процеси; мотивація до праці, підвищення кваліфікації персоналу, перенавчання; розробка норм та нормативів праці й матеріально-технічного забезпечення; утворення інформаційної інфраструктури; зменшення витрат на обслуговування матеріального потоку; наскрізне планування та контроль усіх учасників логістичного ланцюга [4]. При цьому, до перспективних напрямів реалізації логістичних принципів управління ресурсним забезпеченням аграрних підприємств доцільно віднести такі: кредитування дрібних аграрних підприємств шляхом створення їх регіональних спілок; розширення ринків продукції виробничо-технічного призначення; недопущення необгрунтованого зростання цін на пально-мастильні матеріали, особливо в період найбільшого напруження сільськогосподарських робіт; розширення обсягів поставки матеріально-технічних ресурсів на умовах товарного кредиту, зокрема, під заставу майбутнього врожаю.

Таким чином, на теперішній час є необхідним для підприємств АПК впровадження в практику їх управління нових підходів щодо оптимізації функціонування економічного механізму. Серед таких підходів чільне місце посідає логістика, котра в Україні останнім часом починає інтенсивно розвиватися. Використання інструментарію логістичної системи управління підприємства дозво-

литель покращити внутрішнє та сформувавши сприятливе зовнішнє середовище господарювання вітчизняних аграрних підприємств, а також підвищити їх конкурентоспроможність,

Література:

1. Крикавський Є.В. Логістичне управління / Є.В. Крикавський. – Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009 – 683 с.
2. Соколова О. Є. Проблеми управління логістичною інфраструктурою підприємств / О. Є. Соколова [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-2/index.html>.
3. Білоусова О. М. Напрями вдосконалення інфраструктури ринку сільськогосподарської продукції/ О. М. Білоусова, О. В. Орленко// Бізнес – навігатор: наук.-виробн. журн. – 2010. – № 3 (20). – С. 26-32
4. Струк Н. Р. Аналіз розвитку сільськогосподарського виробництва України як передумова впровадження логістичного менеджменту в підприємствах АПК / Н.Р. Струк // Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК. / – 2010. – №17 (2). – С. 323-326

Субботина Е.И., старший преподаватель

*Костанайский государственный университет им. А.Байтурсынова,
г.Костанай.*

СОСТОЯНИЕ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА КАЗАХСТАНА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

АПК Казахстана имеет все предпосылки для динамичного и эффективного развития. Для этого необходимо нужно использовать имеющийся экономический, научно-производственный и конечно, человеческий потенциал нашей страны.

Устойчивое развитие АПК Республики Казахстан определяется целями экономического, социального и экологического характера, сегодня данное развитие основывается на таких позициях, как:

- доступность продовольствия в любое время всему населению,
- защита доходов национального аграрного производителя,
- повышение качества жизни общества,
- сохранение и приумножение природного потенциала,
- создание благоприятных условий для ведения бизнеса в аграрной сфере,
- увеличение производства конкурентоспособной продукции.

К данным направлениям можно добавить и соблюдение экологической безопасности, где основной задачей должно являться уменьшение отрицательных последствий техногенного воздействия, как дестабилизирующего фактора [1].